

**Müasir Azərbaycan poeziyasında nar simvolu:
mifopoetik ənənənin davamı və bədii novatorluq**

Xanım Sultanova

Filologiya elmləri doktoru, dosent
Bakı Slavyan Universiteti
E-mail: sultanovaxanim@gmail.com

Annotasiya. Nar simvolu Azərbaycan mədəniyyətinin mifoloji və bədii şüurunda özünəməxsus yer tutur. Bu məqalədə müasir Azərbaycan şairlərinin nar obrazına müraciət tərz, onun mifik kökləri ilə əlaqəsi və bədii novatorluq imkanları araşdırılır. Tədqiqatda mif nəzəriyyəsi (Əbdülhəlim, 2025), nar simvolikası (Bezzant, 2019; Spagnoli et al., 2021) və türk biomorfik kultları (Sadigli, 2024) üzrə son dövr elmi araşdırmalara istinad edilərək müasir şairlərin şeirlərində həmin nəzəriyyələrin təsdiqini aşkarlayan nümunələr təhlilə cəlb olunur. Məqalədə müasir şairlərin – Ələsgər Əliyev, Elvin İlqaroglu, İntiqam Yaşar və Səxavət Sahilin yaradıcılığı əsasında göstərilir ki, onlar köhnə mifik mənaları nə sadəcə təkrarlayır, nə də tərk edir; əksinə, mifoloji ənənə ilə yaradıcı dialoqa girərək yeni bədii məna qatları yaradırlar. Şeirlər müqayisəli təhlil metodu əsasında araşdırılmış və hər bir şairin nar obrazına özünəməxsus yanaşması ayrıca nəzərdən keçirilmişdir. Aparılan tədqiqatdan məlum olur ki, Ələsgər Əliyev nar obrazında işıq və həyat mənbəyini, Elvin İlqaroglu xilas simvolunu, İntiqam Yaşar arzuolunan əlçatmaz ideali, Səxavət Sahil isə ölümün estetikasını ifadə etmişdir. Bu dörd şairin fərqli baxışları birlikdə nar mifologeminin müasir Azərbaycan poeziyasında canlı bədii resurs olaraq qaldığını sübut edir.

Açar sözlər: nar simvolu, müasir Azərbaycan şeiri, mif, mifopoetik ənənə, bədii novatorluq, türk mifologiyası

Məqalə tarixçəsi: göndərilib – 05.02.2026; qəbul edilib – 17.02.2026

**The pomegranate symbol in contemporary Azerbaijani poetry:
the continuation of the mythopoetic tradition and artistic innovation**

Khanym Sultanova

Doctor of Philological Sciences, Associate professor
Baku Slavic University
E-mail: sultanovaxanim@gmail.com

Abstract. The pomegranate symbol holds a unique place in the mythological and artistic consciousness of Azerbaijani culture. This article explores how contemporary Azerbaijani poets approach the pomegranate image, examining its connection to mythical roots and the possibilities for artistic innovation. Drawing on recent scholarly research on myth theory (Əbdülhəlim, 2025), pomegranate symbolism (Bezzant, 2019; Spagnoli et al., 2021), and Turkic biomorphic cults (Sadigli, 2024), the study brings to analysis examples that reveal the confirmation of these theories in the poetry of contemporary poets. Based on the work of contemporary poets – Alesgar Aliyev, Elvin Ilgaroglu, Intiqam Yashar and Sakhavat Sahil – the article demonstrates that they neither simply repeat nor abandon ancient mythic meanings; instead, entering into a creative dialogue with the mythological tradition, they create new artistic layers of meaning. The poems are examined through the comparative analysis method, and each poet's unique approach to the pomegranate image is considered separately. The study reveals that Alesgar Aliyev expresses light and the source of life in the pomegranate image, Elvin Ilgaroglu – the symbol of salvation, Intiqam Yashar – an unattainable

longed-for ideal, and Sakhavat Sahil – the aesthetics of death. The differing perspectives of these four poets together prove that the pomegranate mythologeme remains a living artistic resource in contemporary Azerbaijani poetry.

Keywords: pomegranate symbol, modern Azerbaijani poetry, myth, mythopoetic tradition, artistic innovation, Turkic mythology

Article history: received – 05.02.2026; accepted – 17.02.2026

Giriş / Introduction

Poeziyada simvolik işarələrin araşdırılması mövzusu dünya ədəbi-nəzəri fikrində aktualıq kəsb etdiyi kimi, Azərbaycan ədəbiyyatşünasları üçün də müzakirə mövzusunda çevrilmişdir. Bu indiyə qədər ədəbi mətnlərdə simvolik işarələrin tədqiqinə müraciət edən alimlərimizin elmi yazılarında dəfələrlə göstərilmişdir. Bu gün miflərdən poeziyamıza transfer etmiş simvollar mifopoetik ənənə daşıyıcısı kimi qəbul olunur. Hər bir milli poetik düşüncənin inkişaf dialektikasının əsasında mif-ədəbiyyat münasibətlərinin dialektik strukturunun dayandığı inkar olunmazdır. Bildiyimiz kimi, miflər mədəniyyətin digər sahələri ilə bərabər poetik düşüncənin də ilkin mərhələsini, başlanğıc nöqtəsini, genetik əsasını təşkil edir. Araşdırmalar göstərir ki, müasir Azərbaycan poeziyasında mifopoetik ənənə mifik düşüncə arxetiplərinin milli poetik düşüncə tarixində fasiləsiz təzahürüdür. Yaradıcı insanların təfəkküründə bəzən iki dünyanı birləşdirən və ayıran simvolik obrazlar fərdi yaradıcılığın ortaq sığınacaq nöqtəsi olur. Onların əsərlərində sanki bu obrazlar sistemi şüuraltından üst qata qalxaraq bütün sakrallığı ilə şairin mifik təfəkküründə özünü ortaya qoyur. Lakin bədii yaradıcılıqda remifologizasiyaya uğrayan simvollara müraciət edən şairlərin hər birinin bu simvollara öz yanaşma tərz, öz fərqliliyi, öz üstünlüyü var. Yəni spesifik xüsusiyyət əsas amillərdən biri kimi təzahür edir.

Nar obrazı da Azərbaycan milli poetik düşüncəsində yer tutan, lirik qəhrəmanın psixoloji durumunu əks etdirən simvollarından biridir. Nar əskidən həyatın, bərəkətin, sevginin, taxt-tacın rəmzi olmaqla bərabər müasir şairlərin yaradıcılığında yeni total modulları da işarələyə bilir. Xüsusilə, bəşəri kult sayılan ömür kultunun mənalıdırılması istiqamətində özünü aşkar şəkildə biruzə verərək ölüm fəlsəfəsi kateqoriyasına yönləndirir. Oktavio Pas “Müqəddəslərin günü, ölülərin bayramı” oçerkində qeyd edir ki, ömür və ölüm kultları biri-birindən ayrılmaz amillərdir. “...ölümü inkar edən sivilizasiya əvvəl-axır həyatın inkarı fikrinə düşəcək” (Paz, 1993, s. 268). Bu baxımdan, Nizaminin, Aşıq Alının, Aşıq Ələsgərin, Aşıq Abbas Tufarqanlıının, Rəsul Rzanın, Nəbi Xəzrinin, Kamal Abdullanın və s. yaradıcılığından keçən nar obrazı müasir şairlərin də əsərlərinin tale fəlsəfəsində, ruh dünyasının yaşantılarında aparıcı ontoloji kateqoriyaya çevrilir.

Azərbaycan mədəni həyatının köklü simvolları arasında nar özünəməxsus yer tutur. O, qırmızı, parıldayan rəngi ilə, vahid bir qabıq içərisindəki toxumlar kainatı sayılan iç dünyası ilə minillər boyu şairlərə, mifograflara və sənətkarlara rəngarəng, tükənməz məna mənbəyi olmuşdur. Əbdülhəlim (2025) mifin hər bir xalqın mədəni irsinin ən mühüm elementi olduğunu vurğulayır; onun müasir şəirdəki gücü kollektiv rezonans və fərdi çoxmənalılıq yaratmaq qabiliyyətindən irəli gəlir. Klassik poeziyamızda – mif-dua nəğmələrdən şifahi xalq ədəbiyyatına, oradan da yazılı ədəbi incilərimizə qədər – nar obrazı dərin izlər buraxmışdır. Lakin bu simvolun müasir şairlərin yaradıcılığında necə yaşadığı hələ sistemli araşdırılmamışdır. Təqdim olunan tədqiqat dörd müasir şairin – Ələsgər Əlioğlu, Elvin İlqaroğlu, İntiqam Yaşar və Səxavət Sahilin – yaradıcılığı əsasında bu boşluğu doldurmağı hədəfləyir.

Əsas hissə / Main part

Narı simvolik bir obraz kimi işarələyən alimlərin düşüncələri tədqiqatımız baxımından maraqlı məqamlara gətirib çıxarır.

Spagnoli et al. (2021) narın minillər boyu Yaxın Şərq və Qafqaz sivilizasiyalarının sənəti, mifologiyası və müqəddəs praktikasında yer tutduğunu sübut edir. Toxumları – ortaq qabıq içindəki çoxluq – qədim mədəniyyətlər üçün kainatın modeli: birlik içərisindəki çoxluq, nizam içərisindəki xaos kimi dəyərləndirir. Bezzant (2019) narı qələbə və həyat enerjisinin simvolu kimi tədqiq edir – qırmızı içliyi qan və qüdrət əlaməti olaraq göstərir. Türk kontekstində Sadıqlı (2024) ağac kultunun – nar ağacı da daxil olmaqla – türk kosmoloji düşüncəsinin əsas dayaqlarından birini təşkil etdiyini müəyyənləşdirir: yer aləmi ilə ilahi aləm arasında körpü. Onun qeydlərindən belə hesab etmək olar ki, nara sahib olmaq müəyyən mənada bütün dünyanı əlində tutmaq deməkdir.

Mif və müasir şeir anlayışında Əbdülhəlimin (2025) də dəyərli fikirləri nəzəri baxımdan diqqəti cəlb edir. O, müasir şeirdə mifin davamlılığının iki əsas səbəbini müəyyən edir:

- Mif kollektiv mənə daşıyır: fərdi təcrübəni aşan ortaq yaddaş
- Mif məhsuldar çoxmənalılıq yaradır: müasirliyin ən mühüm ədəbi xüsusiyyəti

Bu fikirlərdən göründüyü kimi, nar obrazına müraciət edən müasir şair sadəcə ənənəvi obrazla bəzənir – canlı mifoloji sistemlə dialoqa girir: onu təsdiqləyir, sorğulayır, uzadır ya da alt-üst edir.

Müasir şairlərdən Ələsgər Əlioğlu, İntiqam Yaşar, Elvin İlqaroğlu, Səxavət Sahil nar obrazına müraciətdə ənənəvi yanaşmadan uzaqlaşaraq yeni bir baxış bucağı yaratmağa çalışırlar və bunun üçün bədii detallardan, əlamətlərdən, işarələrdən yetərinə istifadə edə bilirlər.

XXI yüzil Azərbaycan ədəbiyyatında özünəməxsus yer tutan şairlərin yaradıcılığına nəzər saldıqda, nar obrazının hər bir şeirdə müxtəlif mənə qatlarını aşkarlayır və onları dünya alimlərinin nəzəriyyələri ilə müqayisə edərkən, eyni poetik nümunədə bir neçə alimin üst-üstə düşən elmi fikirlərini üzə çıxarıyıq:

*Nar ağacı çilçıraqdır,
Nurlandırar bizim bağı.
İşığına yığışarıq,
Həmişə də payız çağı...
Yaxasını düzüm-düzüm,
Bəzəyər alqırmızı nar.
Qəribədir bu çilçıraq,
Gecə deyil, Gündüz yanar!.. (Əlioğlu, 2026)*

Ələsgər Əlioğlu “Nar ağacı” şeirini işıq metaforu üzərində qurur. Nar ağacı artıq adi bir bitki yox – çilçıraq, yəni işıq mənbəyidir. Bu metaforik çevrilmə Sadıqlının (2024) türk ağac kultu araşdırmasındakı əsas tezislə üst-üstə düşür: ağac türk kosmoloji düşüncəsində yer aləmi ilə ilahi aləm arasında vertikal oxdur, maddi dünya ilə mənəvi dünya arasındakı keçid nöqtəsidir.

Şeirdə “payız çağı” detallı təsadüfi deyil. Payız – yığım, bərəkət, həm də ərimə mövsümüdür. Məhz bu vaxt nar ağacının ətrafında insanlar toplaşır. Əbdülhəlimin (2025) kollektiv signifikasiya anlayışına görə mif, fərdi təcrübəni aşan ortaq yaddaşı oyadır. Burada nar ağacı insanları bir araya gətirən müqəddəs mərkəzə – ritual məkana çevrilir. “İşığına yığışarıq” ifadəsi bu müqəddəs toplantının bədii ifadəsidir; sanki şair ən qədim ritual dairəsini – atəş ətrafında, işıq ətrafında toplanan insanlığı – müasir bir obrazla yenidən canlandırır.

Şeirin kulminasiyası isə fəlsəfi bir paradoks üzərindədir: “Gecə deyil, Gündüz yanar!” Bu adi bir çilçıraq deyil – gündüz yanır, yəni onu söndürmək mümkün deyil, günəşin işığı belə onu məğlub edə bilmir. Bezzant (2019) narın həyat enerjisinin tükənməz simvolu olduğunu göstərir. Ələsgər

Əlioğlunun poetik təxəyyülündə bu simvol öz kulminasiyasına çatır: nar ağacının işığı həm gündüz, həm gecə – əbədi, daimi, sönməzdir. Bu, ölümsüzlüyün poetik kodudur.

Gənc şair Elvin İlqaroğlunun “Nar ağacı” şeiri də bu baxımdan fərqli münasibəti təqdim edir:

*Boğazımda bir ip var, bir də ki, dar ağacı.
Dar ağacı önündə bitibdir nar ağacı.
Açıb çiçəklərini yaşamaq ümidilə...
Bir ümidə möhtacam tutum, dayanım, qalım.
Aha, bir sərçə qondu incə nar budağına.
Mən niyə yaşamamalıyam? Düşündüm bu sualı.
Parlamağa başladı gözümdə nar ağacı.
Gördüyüm bu yuxudan nə dərs alım, ilahi?
Gedim gözü doyunca nəfəs alım, ilahi. (İlqaroğlu, 2024)*

Elvin İlqaroğlunun şeiri lirik qəhrəmanın ölümə üz-üzə durduğu o son anda keçirdiyi daxili dramatik sarsıntıyı əks etdirir. Şeirin ilk misrasında “Boğazımda bir ip var” obrazı həyatın ən kənar nöqtəsini – qətilik anını işarələyir. Lakin məhz bu anda dar ağacının qarşısında nar ağacı peyda olur. Bu ziddiyyətin mifik kökü dərinlidir: Spagnoli et al. (2021) göstərir ki, nar bütün qədim mədəniyyətlərdə həyatla ölümün keçid simvolu olmuşdur – Persefona mifindən tutmuş qədim türk kosmoloji təsəvvürlərinə qədər nar daima iki aləmin arasında durur.

Şeirdəki sərçə obrazı xüsusi mənaya malikdir. Kiçik bir quşun – sərçənin nar budağına qonması lirik qəhrəmanda anıdan sualı doğurur: “Mən niyə yaşamamalıyam?” Bu sual sadəcə fərdi bir sual deyil. Əbdülhəlimin (2025) formullaşdırmasına görə mif kollektiv mənə daşıyır, fərdi təcrübəni aşaraq bütün insanlığın səsinə çevrilir. Sərçənin hərəkəti – nar budağında yaşamın sübutu – lirik qəhrəmanın vicdanında bütün insanlığın yaşamaq iradəsini oyandırır. Beləcə şəxsi drama universal himnə çevrilir.

“Parlamağa başladı gözümdə nar ağacı” misrası Bezzantın (2019) həyat enerjisi nəzəriyyəsinin bədii kulminasiyasıdır. Nar artıq xaricdə deyil – qəhrəmanın gözündə, onun daxilindədir, şüurunun bir parçasına çevrilmişdir. Şeirin sonu duanın məqamına yüksəlir: “ilahi” xitabı ilə qəhrəman mifin ritual çərçivəsinə qayıdır. Yuxu-gerçəklik, ölüm-dirilmə – bütün bu keçidlər mifin “ölüm-dirilmə” ritual strukturunu müasir şeirin içindən yenidən canlandırır.

Poetik aləmdə özünəməxsusluğu ilə tanınan İntiqam Yaşarın sərbəst vəzndə yazdığı “Bir nar ağacı var...” şeirində oxuyuruq:

*Bir nar ağacı var yuxularımda, bir nar ağacı...
Hər kadr dəyişdikcə rəngi dəyişir çiçəklərinin.
Rəngbərəng çiçəkləri kəpənək qanadlarıdır.
Qaçıram ardınca, çatmıram...susayıram...
İçdiyim sular da göz yaşı dadır...
O nar ağacında həmişə çiçəklər, həmişə bahar...
Bəlkə də yuxudur...aldanmışam...
Dar ağacı...dar ağacı...dar ağacı... (Yaşar, 2026)*

İntiqam Yaşarın şeiri yuxu poetikası üzərində qurulub. Nar ağacı reallıqda deyil, yuxuda mövcuddur – əlçatmaz, daim qaçıb uzaqlaşan, hər an rəng dəyişən bir varlıqdır. Bu qeyri-sabitlik, dəyişkənlik Spagnoli et al. (2021) narın cənnət meyvəsi arxetipi kimi işlənməsi ilə birbaşa bağlıdır: cənnət əlçatmazdır, ona yaxınlaşdıqca uzaqlaşır.

“Rəngbərəng çiçəkləri kəpənək qanadlarıdır” metaforu şeirin ən incə nöqtəsidir. Kəpənək dünya mifologiyasında keçici gözəlliyin, ruhun simvoludur; onun qanadları həm qüdrət, həm də

kövrəklikdir. Nar çiçəkləri ilə kəpənəyin birləşməsi gözəlliyin həm varlığını, həm də onun tutulmazlığını eyni anda ifadə edir.

“İçdiyim sular da göz yaşı dadır” misrasında Əbdülhəlimin (2025) mifoloji çoxmənalılıq prinsipi ən yüksək poetik ifadəsini tapır: gözəlliyin arxasında həmişə kədər durur, arzusun içindən həmişə itki keçir. Bu, Azərbaycan bədii düşüncəsinin klassik paradoksudur – Füzulidən bu yana sevgi və kədər ayrılmazdır. Şeyrin sonu isə həqiqətən sarsıdıcıdır. “Dar ağacı...dar ağacı...dar ağacı...” – üç dəfə təkrarlanan bu sintagma bütün yuxu dünyasını yerindən söküb atır. İlqaroğlunun nar-dar ağacı ziddiyyəti burada daha amansız bir formada təkrarlanır – bu iki şairin müstəqil kəşfi sübut edir ki, nar-dar ağacı qarşıdurması artıq müasir Azərbaycan şeyrinin dərin arxetipik modelinə çevrilmişdir.

Səxavət Sahilin 12 nəğmədən ibarət olan “Nar bağından ölüm keçir...”-ində (Ölüm nəğmələri) yenə maraqlı təqdimatla tanış oluruq.

Birinci nəğmədən:

“Nar bağında çökən duman da / kəfən kimi bürüyür / yaşıl yarpaqları”.

“Bozaran budaqda qurumuş narın / insan kəlləsinə bənzəyir biri / gizlənib ölümün açılmaz sirri”.

“Nar bağında bahar olsa da / ölüm nəğmələri oxuyur külək”.

Dördüncü nəğmədən:

“Ölüm keçir nar bağından... / Ölüm keçəndə yanından / qaralır qırmızı nar”. (Sahil, 2026)

Səxavət Sahil dörd şair arasında ən radikal poetik mövqeyi tutur. O, nar bağını həyat məkanı kimi deyil, ölümün hökm sürdüyü sakral arena kimi təqdim edir. “Duman kəfən kimi bürüyür” ifadəsi bədii sintaksisin ən güclü nümunələrindəndir. Duman – görünməz, müvəqqəti, həyatın özü kimi kəfənə çevrilir. Bu, Pazın (1993) ölüm fəlsəfəsinin poetik materialaşmasıdır: ölüm həyatın inkarı deyil, onun ayrılmaz üzüdür. Nar bağında bahar var, amma küləyin nəğməsi ölümdür – iki ziddiyyətin eyni məkanda mövcudluğu Spagnoli et al. (2021) narın dualist mifologiyasını ən dramatik poetik ifadəyə çatdırır.

“Bozaran budaqda qurumuş narın / insan kəlləsinə bənzəyir biri” misraları bütün şeirdəki ən çarpıcı görüntüdür. Qurumuş nar – içi boşalmış, rəngi solmuş – insan kəlləsinə çevrilir. Bu cəsarətli obrazlılıq Bezzantın (2019) həyat enerjisi simvolunu tam tərsinə çevirir: həyatın zirvəsi olan qırmızı nar parıltısı ölümün simvoluna – kəlləyə – dönür. Gizlənib ölümün açılmaz sirri – nar içindəki toxumlar kimi ölüm də öz sirrini içinə bükmüşdür.

“Qaralır qırmızı nar” misrası şeyrin ən yığcam və güclü bədii nəticəsidir. Qırmızı rəng – həyat, qan, enerji – ölümün keçisi ilə qaralır. Əbdülhəlimin (2025) mifin çoxmənalılıq funksiyası Sahilin şeirində ən dərin poetik qatına çatır – nar artıq nə yalnız həyatın, nə yalnız ölümün simvoludur; o, ikisini eyni anda, eyni misrada daşıyır. İkinci nəğmədə: “Ağ narın ağ dənəsi / ağ şərab dadındadır... Ölüm acı deyilmiş, narşərab dadındadır” – Bezzantın həyat enerjisi simvolu paradoksal şəkildə alt-üst edilir.

XXI yüzil Azərbaycan ədəbiyyatında özünəməxsus yer tutan bu şairlərin yaradıcılığına nəzər saldıqda nar obrazının hər bir şeirdə müxtəlif mənə qatlarını aşkarladığını görürük. Dörd şairin nümunələrində nar simvolunun aşağıdakı bədii ölçüləri kəsb etdiyi müəyyənləşdirilmişdir:

– Işıq və həyat mənbəyi kimi nar (Ələsgər Əlioğlu): Nar ağacı çilçıraq, insanları yığan müqəddəs mərkəz. Sadıqlı (2024): kosmik işıq mənbəyi, əcdad ruhu ilə əlaqə.

– Həyat-ölüm mübarizəsində nar (Elvin İlqaroğlu): Nar-dar ağacı dramatik qarşıdurması. Bezzant (2019): həyat enerjisi ölümü üstələyir, parıldayır.

– Əlçatmaz ideal kimi nar (İntiqam Yaşar): Yuxuda olan, qaçdıqca uzaqlaşan cənnət meyvəsi. Spagnoli et al. (2021): ilahi bolluğun arxetipi.

– Ölümün məkanı kimi nar bağı (Səxavət Sahil): Nar qaralır, çürüyür, kəlləyə çevrilir. Əbdülhəlim (2025): mifin çoxmənalılıq funksiyasının zirvəsi.

Bu dörd ölçü birlikdə göstərir ki, müasir Azərbaycan şairləri nar mifologemini nə sadəcə irsləndirir, nə də tərək edir – onlar bu mifologemlə yaradıcı dialoqa girirlər.

Nəticə / Conclusion

Aparılan tədqiqat göstərir ki, müasir Azərbaycan şairləri nar mifologemini iyirmi birinci əsrdə də diri, canlı, yaradıcı bir simvol kimi işlətməkdədirlər. Lakin bu dörd şairin hər birinin nar obrazına yanaşması fərqlidir, hətta bir-birinə ziddir. Məhz bu ziddiyyət onları vahid bir tədqiqat çərçivəsində birləşdirən əsas amildir.

Ələsgər Əlioğlu narı işıq mənbəyi kimi kodlaşdırır – mifin ən arxaik, kosmoloji qatıdır: nar ağacı dünya oxunun yerdəki nöqtəsidir. Elvin İlqaroğlu narı xilas vasitəsinə çevirir: ölüm anında parıldayan nar ağacı yaşamaq iradəsini oyandırır. Bu, müasir insanın çıxılmaz anlarda ən qədim simvollarla əl atmasıdır. İntiqam Yaşar narı əlçatmaz ideala, yuxuya çevirir – mifik gözəllik həmişə uzaqda yaşayır, onun ardınca qaçmaq mümkündür, amma çatmaq yox. Səxavət Sahil isə narı ölümün aynasına çevirir: nar qaralır, solur, kəlləyə çevrilir – amma bu dönüşümün özü həyat-ölüm birliyinin ən dərin bədii ifadəsidir.

Bu dörd baxış bir-birini tamamlayır. Birlikdə onlar insanın bütün mövcudluq əhatəsini – işıqdan ölümə, ümiddən ümitsizliyə, cənnətdən cəhənnəmə – bir simvolun içinə sığdırırlar. Əbdülhəlim (2025) mifin iki əsas gücünü müəyyən etmişdi: bir xalq adından danışmaq qabiliyyəti və tükənməz çoxmənalılıq. Bu dörd şair sübut edir ki, nar mifologemi hər iki gücü tam olaraq saxlamaqdadır.

Hər bir şair öz novatorluğunu fərqli yollarla həyata keçirir. Ələsgər Əlioğlu ənənəvi nar obrazını müasir metafora sistemindən keçirərək yeni işıq poetikası yaradır. Elvin İlqaroğlu onu ekzistensial dramın mərkəzinə yerləşdirir – bu yanaşma Azərbaycan şeiriyyatında yeni bir bədii model təqdim edir. İntiqam Yaşar sürrealist yuxu texnikasını mifin özünə tətbiq edərək nar obrazını özünəməxsus bir sürrealist arxetipə çevirir. Səxavət Sahil isə narın bütün ənənəvi simvolik yükünü sarsıdaraq onu ölüm estetikasının daşıyıcısına çevirir – bu, mifopoetik ənənənin ən cəsarətli bədii yenilənməsidir.

Müasir Azərbaycan şeirindəki nar həm köhnədir, həm yeni. O, Nizamidən, Aşıq Ələsgərdən, Rəsul Rzadan keçib gəlmişdir – amma bu dörd müasir şairin əlində yeni bir həyat qazanmışdır. Mifoloji ənənə ilə bədii novatorluğun bu uğurlu sintezi Azərbaycan şeirinin canlılığının, yaradıcı gücünün bariz nümunəsidir. Nara verilən hər yeni baxış bu simvolu daha zəngin, daha çoxmənalı, daha əbədi edir.

Ədəbiyyat / References

- Bezzant M. (2019). Nar obrazı: qələbə və fəth simvolu kimi. *Studia Antiqua*, 18(1)
- Əbdülhəlim, R. (2025). Müasir şeirdə mifin funksiyaları. *Turkish Academic Research Review*, 10(2), 337-348
- Əlioğlu Ə. (2026, fevral 22). Nar ağacı çilçıraqdır. “525-ci” qəzet
- İlqaroğlu E. (2024). Nar ağacı. *Bizimyazi.az*. <https://bizimyazi.az/elvin-ilqaroglu-seirler/>
- Paz O. (1993). *El laberinto de la soledad*; Postdata; *Vuelta al laberinto de la soledad*. Fondo de Cultura Económica
- Sadigli P. (2024). Türk xalqlarının mədəniyyətində ağac kultu. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 11(2), 1280–1287
- Sahil S. (2026, mart 2). Nar bağından ölüm keçir... (Ölüm nəğmələri). *Ədəbiyyat qəzeti*. <https://edebiyatqazeti.az>
- Spagnoli F., Shirazi R., Shirazi Z., Saeidi Ghavi Andam S., & Djamali M. (2021). Archaeology, history and symbolism. In A.Sarkhosh, A.M. Yavari, & Z. Zamani (Eds.), *The pomegranate: Botany, production and uses*. CAB International. <https://doi.org/10.1079/9781789240764.0001>
- Yaşar İ. (2026). Bir nar ağacı var... *Bizimyazi.az*. <https://bizimyazi.az/intiqam-yasar-seirler/>